

מסורת הש"ס

(א) נבשלתמות פ' אחרי ס' 15
איתא רב הונא(, ב) ב"ב דף פח: (ג) עירובין כא: (ד) נע"י פסחים יא. ומי"ש שם על הגליון(, ט) נ"מ"ק ה:א, ו) נמס' ד"א פ"א ע"ש(, ו) נדבירה כה(, ח) נדהאל רש"ש(, ט) ניקרא יח(, י) נבייה כט(, י) דף כא: ט נקלה יב(, ט) ס"פא הגדילס(, ט) נבמדבר ו(, ט) וניקרא יח(, ט) נע"צ(, ט) וניקרא יח(, ט) ניקרא יח(, ק) ודף נד:א(, ר) נמ"א: אט, ו)כ"ה בדקד חקך כרה ס"פא ומקיים ובתה מותרת לו(, ט) נבמסכת דרך ארץ איתא סה"ל אכל אמוי כחמס אשת חמיו אסורה מפני מלאית הינן אסורה מותרת לו(, א) סוטה מג:

גליון הש"ס

גמ' ובאי שבטע האיל ליטנא דקשה הוא. ע"י מדרש רבה פפרה מולדת פ' סד בספוק את כל האלות האל:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואשת אחי האם מן האב וכו' דהיא נמי שמייה משום דבתוריייהו איבא דל אב: (ב) ד"ה ד' נסוי וכו' אין לה הפסק שלמעלה וכו' הויא מן שמייה הוראיל ואמו מן התורה וכן אשת אבי אביו הוראיל ואשת אב הורא דאורייתא וכן אם אביו למעלה מהן וכו' ואם איז אביו כנ"ל ומכת אלו נמחק פעמיים: (ג) ד"ה ומהן וכו' למעלה מאשת אחי אמו הסי'ד: (ד) תוס' ד"ה רב יוחנה אמר מהבא ראינן: (ה) ד"ה אי הכי וכו' מהאם את אב חמיו לא ר"ב ק הגיה מהרש"ל ועיין בש"ת הצ"ח פ' י:

תוספות ישנים

דלא אפשר בתשובה דאין יודע למי משלם אתה להקשות יעשה מהן זכרי רבים (נ"ק ד: ז) ומי"מ אין זה תשובה כתיקונה כיון דהני משלם לאחור שגוי: הני אפשר בתשובה וכלנך שלם הוליד יו"ל דלא חשיב כן הוי מעוול לא יוכל לתקון (לקמן כ:): עד שבה שלמה ועשה לה אונים. וא"ת הם פרק שטיין פסקן (עירובין כא:) חשיב ערובין ונע"י דקאמר כעשה שתקן שלמה ערובין וידים וחמאי לא חשיב שניות דהכא יו"ל דלא חשיב אלא דבר התלוי בתכמה ובספרות הלב. אכל הכא אין הדבר תלוי בתכמה אלא להמחר ולעשות סניג למורה:

תוס' חד מקבאי

חנו רבנן מה מן שניות אם אמו ואם אביו ואשת אבי אביו ואשת אבי אמו פ"י כל הני אין להן הפסק דאם אמו ואם אבי אביו ואשת אבי אביו ואשת אבי (אבי)

אמו (אסור) עד סוף כל הדורות. אמר רב (ארבע נשים) יש להן הפסק. ונקט רב בידיה תלת אשת אחי האם מן האב ואשת אחי האב מן (האב) וכלת בתו אבל כלת בנו וכלת בן בנו עד סוף כל הדורות אין להן הפסק. וזעירי מוסיף אף אשת אבי אמו.

אי עבד ליה תשובה מעלייתא, כדכתיב (והשע יד) שובו בניס שוביכם ארצא משבוימיכם ואמרתין נמי (ומכות כא) כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן (שם). הני לא אפשר בתשובה. מדות שגחל את הדינס אי אפשר לו בתשובה, שהרי משבוייהו וכל מק"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה, דאין עושין מן הדין. אלא משמעוהו דפרישית (שם).

כי אם כל הסועצות האל. גבי עריות כתיב ומשמע התועבות הקשות:

מכלל דיש רכות. וקלות מהן ואסורות: **אלה**. במדות כתיב(כי תועבת ה' כל עושה אלה כל עושה עול ומדקאמר יותר משל עריות מכלל דהא(לאו קשה הוא: **בכפיצ אלה**. מכל התועבות האלה וככרתו(:

עריות אפשר בתקנה. כל זמן שלא הוליד ממזר יפרוש הימנה ויתחרט אבל מדות גזל את הרבים הוא ואינו יודע למי יחזיר ואע"ג דקיימא לן(יתקן בהם זכרי רבים לאו תשובה מעלייתא הוא: **ואזן**. לשון אונים בית אחיזה כדאמר בעירובין(לימד דעת את העם דאגמרה בסמיני טעמא ואסברה צדדמי גמר מילתא ממילתא והזיזר על דברי סופרים כדכתיב ויותר מהמה בני הוהר(הוהר צדברי סופרים יותר מדברי תורה וגזר על השניות: **אונים**. של קופה לאחוז בהן הקופה ומשתמרת שלא תפול ה"נ ע"י שניות מתרחקין מן העריות: **פרעטו**. ה הגיליחו לאיסור והוסף עליו כדי שלא תעבור זו. כמו גדל פרע(**ושמרתם את משמרתם**. גבי עריות כתיב: **אם אמו**. כמו כתיב(א וגזר רבנן על אם אמו כדי שלא יפגע באלמו. וגזרו נמי באל אביו משום אם אמו ואע"ג דגזירה לגזירה הוא כדאמר לקמן(משום דתרוייהו אימא רבתא קרו להו: **ואשם אבי אביו**. משום אשת אביו הכתובה(**ואשם אבי אמו**. ואע"ג דאשת אבי (אם) אמו גזירה משום אשת אבי אביו דתרוייהו אכל רבא קרו להו והילכך חדא הוא: **ואשם אחי האב מן האם**. דמן התורה ערות אחי אבין כתיב(ואמרינן לקמן בהבא על יבמתו(דבאחי אביו מן האב קמשתעי אבל אם היה אחיו של אביו מן האם שריא וגזרו רבנן עלה משום אשת אחי אביו מן האב: **ואשם אחי האם מן האב**. כגון נפתלי אחי יוכבד מנאציה ונשא אשה אסורה לאהרן משום שניה דאע"ג דאשת אחי אמו לא כתיב(גזרו בה רבנן היכא דהוא אחי אמו מן האב גזירה משום אחי אביו מן האם דהויא נמי שנייה (א) ואיכא דל אבי אכל אם היה נפתלי אחי יוכבד מן האם ולא מן האם כגון אבי מיבעי לקמן בגמרא (נ"ב) אי גזור רבנן עלה אי לאו: **וכלם בנו**. גזור משום כלתו: **וכלם בנו**. מפרש טעמא לקמן (שם) גזירה משום כלת בנו: **חורגו**. בן אשתו: **ואסור צנע חורגו**. לקמן פריך הא דאורייתא היא את בת

צנע וניקרא יח) ואמאי תני לה צהדי שניות: **הא פסיקא ליה**. בת חורגו לעולם אסורה לו: **הא לא פסיקא ליה**. בת אשת חמיו האסורה לו משום אחות אשה הוואיל ולחחר מיתת אשתו מותרת לו לא פסיקא ליה: **ד' נשים שניות יש להן הפסק**. שלמעלה מהן ולמטה מהן מותר. אבל האחרות כגון אם אמו אין (א) להם הפסק שלמעלה הימנה עד סוף כל הדורות הויא נמי שנייה וכן אשת אבי אביו ואם אביו אכל למעלה מהן עד לעולם אסור כגון אשת אבי אביו ואם אביו אכל אשת אביו גמיר דארבע יניחו: **אשם אחי האם מן האב**. היא לצדה שנייה אכל אשת אחי אם אמו מותרת: **ואשם אחי האב מן האם**. לצדה שנייה אכל אשת אחי אביו מן האם מותרת משום דלא שייכא בהו ערוה דאורייתא אכל אם אמו דשייכא צדוומיה ערוה דאורייתא כגון אמו ואשת אבי אביו יש צדוומיה אשת אב דאורייתא ואם אביו נמי אע"ג דלא שייכא צדורה ערוה דאורייתא אין לה הפסק ואסורה אף אם אביו אביו דמיחלפא באלם אם אמו: **וכלם בנו**. גזור משום כלתו: **חורגו**. בן אשתו: **ואסור צנע חורגו**. לקמן פריך הא דאורייתא היא את בת

למעוטי מדרות מכרת. דק"ד אמנא כיון דעול מדות נקראו תועבות הוה אמנא הני דין ככלל כל אשר יעשה מכל התועבות, אי לא כתב אלה דמשמע מיעוט, ולא משום גו"ש, דאפילו כתב אלה לא דייקין דאין אדם דן גזירה שוה מעטמא א"כ למזו מרובויו, ולא מק"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה, דאין עושין מן הדין. אלא משמעוהו דפרישית (שם).

אלא מאי חומרייהו. דמדות כיון דנעריות איכא כרת וצדיקה ליתא כרת (שם). הני אפשר בתשובה. עריות מועלת תשובה ופסוקי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן (שם). הני לא אפשר בתשובה. מדות שגחל את הדינס אי אפשר לו בתשובה, שהרי משבוייהו וכל מק"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה, דאין עושין מן הדין. אלא משמעוהו דפרישית (שם).

ביצד פרק שני יבמות

כא.

רב יהודה אמר (ו) ואזן וחקר. והא דאמר פרק שני דעירובין (דף כא:) כעשה שתיקן שלמה נטילת ידיים ועירובין יאלת בת קול ואמרה כו' ולא חשיב שניות שמא אחר בת קול תקנה: **ומותר באשת חמיו**. ירושלמי אשת חמיו אסורה משום(מרלאית העין וא"ת מורה היא לאסור(הא דוד נשא רלפה בת איה וקאמר נמי שני חורגין שגדלו צבית אסורה מפני מרלאית העין רבי חנינא אומר יסבון באתרא דלא חכימי להו ומעשה צפרוצינניא בחדא שהיה טבחן טבחן ויינו מווג לישא אשת חמיו ואפסקדיה ר"ת לטעודהיה ואע"ג דשמעתין שרי להו אשת חמיו ומורגו שמא (א) אחר כך אסרוס ומייהו כסוף משוח מלחמה (א) מוכיח סוגיא דלא חיישין למרלאית העין גבי חורגה הגדילה בין האמין: **אי הכי אשת חמיו נמי**. מאם (א) אם חמיו לא מנאי למיפוך דמימא ליה אפי מותרת לך כו' דבעיא היא לקמן אם שניות דרבי חייא יש להן הפסק או לא: **לא**

בקשה עונשין של מדות יותר מעונשין של עריות שזה נאמר בהן אל וזה נאמר בהן א אלה אל קשה ואלה קשה מאל גבי עריות נמי הא כתיב א'אלה ההוא למעוטי מדות מכרת אלא מאי חומרייהו הני אפשר בתשובה הני לא אפשר בתשובה רב יהודה אמר מהכא א'ואזן וחקר תקן משלים הרבה ואמר עולא א'א"ר אלעזר קודם שבא שלמה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אונים עד שבא שלמה ועשה לה אונים ר' אושעיא אמר מהכא א'פרעוהו אל תעבר בו שטה מעליו ועבור אמר רב אשי משל דר' אושעיא למה הדבר דומה לאדם משמר פרדס משמר מבוחי' כולו משתמר משמר מ'בפנים שלפניו משתמר שלאחריו אינו משתמר והא דרב אשי א'ברותא היא התם שלפניו מיהא משתמר הכא אי לאו שניות פגע בערוה גופה רב כהנא אמר מהכא א'ושמרתם את משמרת(א'עשו משמרת למשמרת(א'ל אביי לרב יוסף הא דאורייתא היא דאורייתא ופירשו רבנן כל התורה נמי פירשו רבנן אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא: ת"ר א'מה הם שניות י'אם אמו י'ואם אביו י'ואשת אבי אביו י'ואשת אבי אמו י'ואשת אחי האב מן האם י'ואשת אחי האם מן האב י'וכלת בנו י'וכלת בתו י'ומותר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו ואסור בבית חורגו י'חורגו מותר באשתו ובתו ואשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך ובתי אסורה לך בת חורגו דאורייתא היא דכתיב א'את בת בנה ואת בת בתה משום דקבעי למיתני סיפא אשת חורגו אומרת לו אני מותרת לך ובתי אסורה לך ואע"ג דבתי אסורה לך מדאורייתא בדידי לא גזור רבנן רבנן תנא רישא נמי בת חורגו אי הכי אשת חמיו נמי תימא אני מותרת לך ובתי אסורה לך דהויא אחות אשתו הא פסיקא ליה הא לא פסיקא ליה: אמר רב א'ארבע נשים יש להן הפסק נקוט רב בידיה תלת אשת אחי האם מן האב ואשת אחי האב מן האם וכלתו וזעירי מוסיף אף אשת אבי אמו אמר רב נחמן בר יצחק וסימוניך דעילאי דרב ורב מאי טעמא לא חשיב ליה מיחלפא ליה באשת אבי אביו וזעירי להתם שכיח ואזיל להכא לא שכיח ואזיל כלתו דאורייתא

צנע וניקרא יח) ואמאי תני לה צהדי שניות: **הא פסיקא ליה**. בת חורגו לעולם אסורה לו: **הא לא פסיקא ליה**. בת אשת חמיו האסורה לו משום אחות אשה הוואיל ולחחר מיתת אשתו מותרת לו לא פסיקא ליה: **ד' נשים שניות יש להן הפסק**. שלמעלה מהן ולמטה מהן מותר. אבל האחרות כגון אם אמו אין (א) להם הפסק שלמעלה הימנה עד סוף כל הדורות הויא נמי שנייה וכן אשת אבי אביו ואם אביו אכל למעלה מהן עד לעולם אסור כגון אשת אבי אביו ואם אביו אכל אשת אביו גמיר דארבע יניחו: **אשם אחי האם מן האב**. היא לצדה שנייה אכל אשת אחי אם אמו מותרת: **ואשם אחי האב מן האם**. לצדה שנייה אכל אשת אחי אביו מן האם מותרת משום דלא שייכא בהו ערוה דאורייתא אכל אם אמו דשייכא צדוומיה ערוה דאורייתא כגון אמו ואשת אבי אביו יש צדוומיה אשת אב דאורייתא ואם אביו נמי אע"ג דלא שייכא צדורה ערוה דאורייתא אין לה הפסק ואסורה אף אם אביו אביו דמיחלפא באלם אם אמו: **וכלם בנו**. גזור משום כלתו: **חורגו**. בן אשתו: **ואסור צנע חורגו**. לקמן פריך הא דאורייתא היא את בת

למעוטי מדרות מכרת. דק"ד אמנא כיון דעול מדות נקראו תועבות הוה אמנא הני דין ככלל כל אשר יעשה מכל התועבות, אי לא כתב אלה דמשמע מיעוט, ולא משום גו"ש, דאפילו כתב אלה לא דייקין דאין אדם דן גזירה שוה מעטמא א"כ למזו מרובויו, ולא מק"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה, דאין עושין מן הדין. אלא משמעוהו דפרישית (שם).

עין משפט ונר מצוה

יח א (מ"י פ"א מהל' אישות הלכה ו סמג לאזין קי קלג טור אה"ע סימן טו):
יב ב מ"י פ"ז מהל' נגבה הלכה יב סמג לאזין קנג טוש"ע ח"מ סימן רלא ספיף יט:

ב ג מ"י פ"א מהל' אישות הלכה ו סמג לאזין קי טוש"ע אה"ע סימן טו ספי' ב:

כא ד מ"י שם טוש"ע שם ספי' ד:

כב ה מ"י שם טוש"ע שם ספיף ו:

כג ו מ"י שם טוש"ע שם ספיף ו:

כד ז מ"י שם טוש"ע שם ספיף ח:

כה ח מ"י שם טוש"ע שם ספיף ט:

כו ט מ"י שם טוש"ע שם ספיף יט:

כז י מ"י שם טוש"ע שם ספיף כ:

כח כ מ"י שם טוש"ע שם ספיף כד:

כט ל מ"י שם טוש"ע שם ספיף יא:

ל מ מ"י שם טוש"ע שם ספיף יב:

תורה אור השלם

- כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניהם ותמאס הארץ: ויקרא יח כז
- ויקח מנזר המלוכה ויכרת אתו ברית ויבא אתו באלה ואת אילי הארץ לקח: יחזקאל יז יג
- כי תועבת ין אלהיך כל עשה אלה כל עשה עול: דברים כה טז
- כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ויכרתו הנפשות העולות מקרב עצמם: ויקרא יח כט
- ויתר שוקה קהלת חכם עוד לפני דעת את העם ואזן וחקר תתן משלים תרבה: קהלת יב ט
- פרעוהו אל תעבר בו שטה מעליו ועבור: משה יד טו
- ושמרתם את משמרת(לבלתי עשות מחקות התועבות אשר נעשו לפניכם ואל תשכחו בדם אני יי אלהיכם: ויקרא יח י
- ערוה אשה ובתה לא תגזלה את בת בנה ואת בת בתה לא תחק לגלות ופרוקה שוקה הנה ומה הוה: ויקרא יח יז

מוסף רש"י

עונשין של מדות. אם עושה כזן עול. מעונשין של עריות. אם נגשל כזן שוה נאמר בהן אל. עריות דכתיב את התועבות האל, וזה נאמר בהן אלה. במדות כתיב אלה, דכתיב כל עושי אלה כל עושי עול (שם). ואלה קשה מאל. דמשום הכי הוסיף הכתוב אלא שיהיה מכל התועבות האלה וככרתו (שם).

כל כולל כל אשר יעשה מכל התועבות, אי לא כתב אלה דמשמע מיעוט, ולא משום גו"ש, דאפילו כתב אלה לא דייקין דאין אדם דן גזירה שוה מעטמא א"כ למזו מרובויו, ולא מק"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה, דאין עושין מן הדין. אלא משמעוהו דפרישית (שם).

^[1] עריות ועל ידי קי אחוזין ישראל במלכות, שמחזקתן מהעבירה, כדרך שגם לחזק ככלי שיש לו בית יד משאין לו (שדרבין כא).